



URZĄD STATYSTYCZNY  
W BYDGOSZCZY

## DELIMITACJA MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (EDYCJA II)

[www.stat.gov.pl/bydgosz](http://www.stat.gov.pl/bydgosz)

OPRACOWANIA SYGNALNE

Bydgoszcz, kwiecień 2014 r.

### Założenia i cele delimitacji

Niniejsze opracowanie stanowi drugą edycję prac nad miejskimi obszarami funkcjonalnymi w województwie kujawsko-pomorskim.

Analizie ponownie poddano wszystkie miasta województwa kujawsko-pomorskiego pod kątem wytworzenia przez nie obszarów funkcjonalnych przy wykorzystaniu aktualnych danych. Miejskie obszary funkcjonalne zostały wskazane w *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (KPZK 2030) jako jeden z typów obszarów funkcjonalnych, wobec którego należy zastosować zintegrowane podejście terytorialne. Charakteryzuje się ono ukierunkowaniem na wykorzystanie endogenicznych potencjałów obszarów charakteryzujących się wspólnymi cechami społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi.

Dla wyznaczenia obszarów funkcjonalnych miast województwa kujawsko-pomorskiego zastosowano metodę przyjętą w dokumencie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt. *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich* wydanym w lutym 2013 r. Metoda ta pozwala na porównywalność i harmonizację wyników z innymi pracami delimitacyjnymi i klasyfikacyjnymi prowadzonymi w zakresie statystyki publicznej, co jest szczególnie istotne ze względów organizacyjno-merytorycznych, w tym gromadzenia i udostępniania danych statystycznych przydatnych dla monitorowania zjawisk i procesów zachodzących w strefach oddziaływania miast. Zaletą tej metody jest także użyteczność rozumiana jako przydatność dla celów praktycznych, prostota (możliwie niska komplikacja statystyczna), łatwość interpretacyjna (możliwość szybkiego i zrozumiałego oglądu wyników) oraz elastyczność (możliwość dostosowywania reguł i ich operacjonalizacji w miarę zachodzących potrzeb).

Przyjęto, że **miejski obszar funkcjonalny** (MOF) to układ osadniczy ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek i składający się ze zwartego obszaru miejskiego oraz powiązanej z nim funkcjonalnie strefy zurbanizowanej, tj. rdzenia i strefy zewnętrznej (przy czym rdzenie mogą być jedno- i wielobiegunowe). Z takiego ujęcia wyniknęły bezpośrednie konsekwencje dla konstrukcji zastosowanych wskaźników (które powinny spełniać warunki topologiczne, funkcjonalne, społeczno-gospodarcze i morfologiczne) oraz szczegółowych kryteriów. Obszar funkcjonalny jest to bowiem nie tylko strefa oddziaływania, ale też ukształtowany w procesie historycznym zespół jednostek terytorialnych, wyróżniający się z otoczenia i upodabniający się pod pewnymi względami do głównego miasta (rdzenia).

Do delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie kujawsko-pomorskim uwzględniono możliwie aktualne dane źródłowe. Za bazy przyjęto 2012 rok, dla którego zebrano większość danych statystycznych.

### Jednostki delimitacji

Za podstawową jednostkę delimitacyjną przyjęto gminę, przy czym w gminach miejsko-wiejskich odrębnie analizowano miasta i obszary wiejskie. Ten poziom agregacji pozwala odzwierciedlić zróżnicowanie potencjału społeczno-ekonomicznego najmniejszych jednostek terytorialnych, dla których możliwe jest uzyskanie minimalnego zestawu informacji statystycznych, przydatnego w delimitacji jednostek przestrzennych i zakwalifikowania ich do stref zewnętrznych oddziaływania analizowanych miast. Na tym poziomie agregacji zwartość i spójność pod względem funkcjonalnym jednostek przemawia za uznaniem ich pod wieloma względami za stosunkowo jednorodne.



### Wskaźniki delimitacji

Analizie poddano wszystkie 52 miasta województwa kujawsko-pomorskiego. W celu delimitacji ich stref zewnętrznych zastosowano procedurę delimitacyjną opartą o siedem wskaźników delimitacyjnych, zagregowanych w trzy grupy: funkcjonalne, społeczno-gospodarcze i morfologiczne. Procedurę tę rekomendował dr hab. prof. PAN Przemysław Śleszyński dla obszarów funkcjonalnych stolic województw. Metoda ta okazała się użyteczna i przekonująca także dla określenia przynależności jednostek terytorialnych do obszarów funkcjonalnych miast niższego szczebla niż wojewódzki (metropolitalny).

W niniejszym opracowaniu wskaźniki zaktualizowano o dostępne dane:

#### I. Wskaźniki funkcjonalne

F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (dane za 2011 r.).

F2 – liczba zameldowań na pobyt stały z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców (dane za 2012 r.).

#### II. Wskaźniki społeczno-gospodarcze

S1w – udział pracujących w zawodach pozarolniczych w ogólnej liczbie pracujących jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2011 r.) – wskaźnik wyrażony w %.

S2w – liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2012 r.) – wskaźnik wyrażony w %.

S3r – udział podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sekcjach J–R w ogólnej liczbie podmiotów w rejestrze REGON jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF (dane za 2012 r.) – wskaźnik wyrażony w %.

#### III. Wskaźniki morfologiczne

M1w – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2012 r.) – wskaźnik wyrażony w %.

M2w – liczba mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2002–2012 na 1000 mieszkańców w 2012 r. jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej) – wskaźnik wyrażony w %.

#### **Źródła danych:**

- dojazdy do pracy najmniej w 2011 r. wyliczono w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r. w zakresie dojazdów do pracy opracowanych na podstawie źródeł administracyjnych. Uwzględniają one wyłącznie przepływy powyżej 9 osób;
- stan ludności w dniu 31.03.2011 r. według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. (wskaźnik F1);
- stan ludności w dniu 31.12.2012 r. na podstawie liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. (wskaźniki: S2w, M1w, M2w);
- stan ludności w dniu 30.06.2012 r. na podstawie liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. (wskaźnik F2);
- dane dotyczące migracji wewnętrznych na pobyt stały w 2012 r. opracowano na podstawie pełnej ewidencji osób migrujących. Dane te pochodzą ze zbioru PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- pracujący w zawodach pozarolniczych – pracujący poza sekcją *Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo* oraz *Rybnictwo* opracowano w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r.;



- dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej według stanu na 31.12.2012 r. pochodzą z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON);
- liczbę ludności na 1 km<sup>2</sup> w przekroju jednostek terytorialnych w 2012 r. obliczono na podstawie liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. oraz danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii według stanu na 1.01.2012 r.

#### Pojęcia:

1. **Ludność w wieku produkcyjnym** to ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat.
2. **Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały** są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.
3. **Dojeżdżający do pracy** to pracownicy najemni (zatrudnieni), których miejsce pracy znajduje się poza granicami administracyjnymi ich gminy zamieszkania.
4. **Pracownik najemny** to osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego; do tej kategorii zaliczono również osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, osoby wykonujące pracę nakładczą, duchownych, a także uczniów zatrudnionych na podstawie umowy o naukę zawodu lub przyuczenie do pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.
5. **Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON** – osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Podmioty gospodarki narodowej klasyfikowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007.

#### Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (PKD 2007) w sekcjach J–R:

- J – informacja i komunikacja,
- K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa,
- L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,
- N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,
- O – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,
- P – edukacja,
- Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna,
- R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.

#### Zasady delimitacji

W toku delimitacji przyjęto dwie merytoryczne zasady delimitacji: topologiczne i spełnienia liczby minimalnych kryteriów.

Zasada topologiczna polegała na zastosowaniu warunków spójności i rozłączności. Warunek spójności opiera się na założeniu, że wyznaczony obszar MOF jest ciągły przestrzennie, tj. zawiera w sobie tylko jednostki terytorialne graniczące ze sobą oraz nie może zawierać w sobie jednostek terytorialnych nie należących do MOF, a otoczonych ze wszystkich stron tego typu jednostkami. Warunek rozłączności zakłada, że każda analizowana jednostka może należeć tylko do jednego MOF.



Zasada spełnienia liczby minimalnych kryteriów polegała w pierwszym rzędzie na wyborze gmin spełniających zadane kryteria, a następnie na obliczeniu, ile tych kryteriów na ogólną liczbę analizowanych siedmiu zostało spełnionych. W niniejszym opracowaniu liczba minimalnych kryteriów wynosiła 6 (tabl. 1).

**Tabl. 1. Minimalne kryteria przyjęte w wybranym wariantach delimitacji stref podmiejskich**

Grupa wskaźników	Wskaźniki						Liczba spełnionych kryteriów	
	funkcjonalne		społeczno-gospodarcze			morfologiczne		
Wskaźniki	F1	F2	S1w	S2w	S3r	M1w	M2w	
Wartości minimalne wskaźników .....	50	3	75%	75%	50%	50%	75%	6

Uwaga: Patrz objaśnienia wskaźników na str. 2.

Uzyskane zasięgi MOF poddano modyfikacjom polegającym na dołączaniu do wyznaczonych obszarów funkcjonalnych jednostek terytorialnych charakteryzujących się brakami wartości wskaźników uniemożliwiającymi spełnienie wymaganej liczby kryteriów (znajdowanie się „tuż pod kreską”) jeżeli:

- spełniały 5 kryteriów, w tym w obydwu wskaźnikach funkcjonalnych F1 i F2 osiągnęły założone minimalne wartości;
- spełniały 5 kryteriów, w tym wartość jednego ze wskaźników funkcjonalnych F1 lub F2 osiągnęła poziom przynajmniej o 30% wyższy od założonych minimalnych wartości tj.  $F1 \geq 65$  lub  $F2 \geq 3,9$ ;
- spełniały 4 kryteria, ale wartości wskaźników funkcjonalnych F1 i F2 osiągnęły poziom przynajmniej o 20% wyższy od założonych ich wartości minimalnych, tj.  $F1 \geq 60$  i  $F2 \geq 3,6$ .

### Wyniki delimitacji

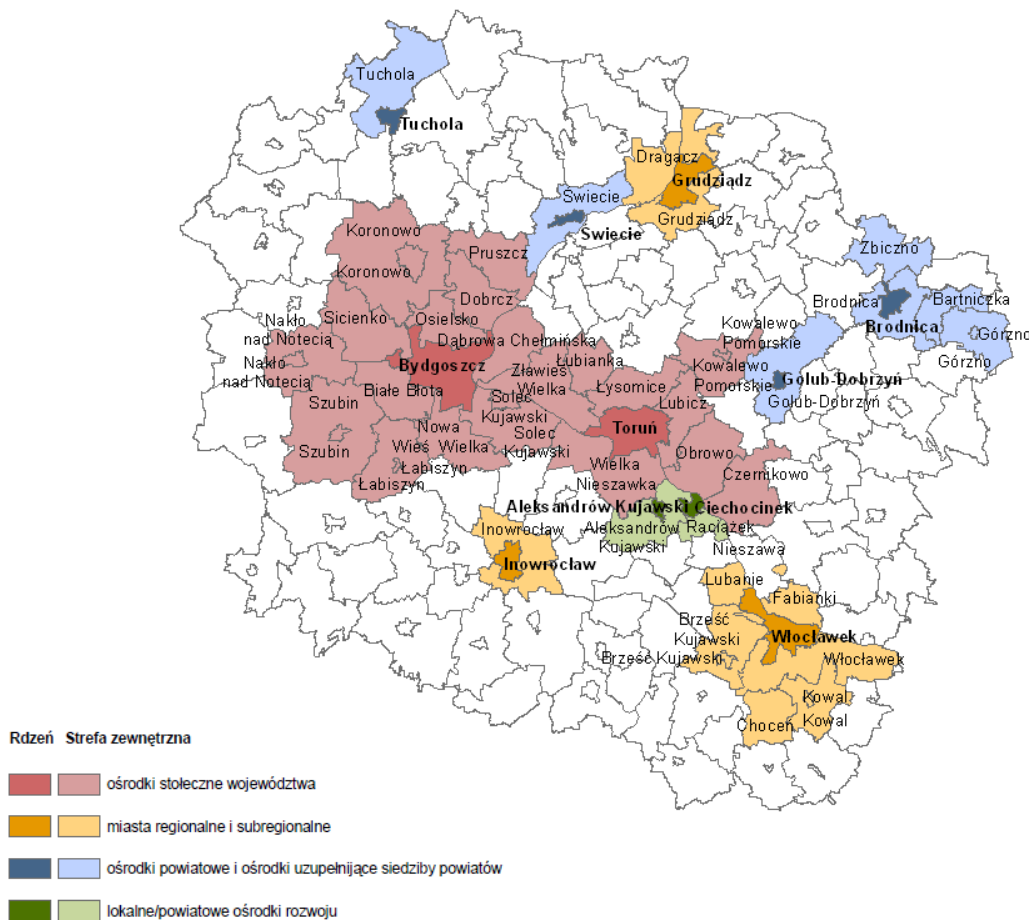
Przeprowadzona delimitacja MOF dla wszystkich miast województwa kujawsko-pomorskiego wskazuje, że więzi funkcjonalne ze strefą zewnętrzną wytworzyło 13 z nich, przy czym:

- a) jednostki administracyjne tworzące MOF Nakła nad Notecią ze względu na wyraźne powiązania funkcjonalne z Bydgoszczą włączono do obszaru funkcjonalnego Bydgoszczy (gmina wiejska Nakło nad Notecią spełniała 6 z 7 wymaganych kryteriów, a miasto Nakło nad Notecią spełniało 5 z 7 minimalnych kryteriów);
- b) jednostki administracyjne tworzące MOF Solca Kujawskiego ze względu na wyraźne powiązania funkcjonalne z Bydgoszczą włączono do obszaru funkcjonalnego Bydgoszczy (miasto Solec Kujawski spełniło 7 z 7 wymaganych kryteriów, a obszar wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej Solec Kujawski spełnił 5 z 7 wymaganych kryteriów);
- c) połączono obszary funkcjonalne miast, których zasięgi oddziaływania funkcjonalnego pokrywały się. Powstały w ten sposób dwurdzeniowe obszary funkcjonalne:
  - Bydgoszczy i Torunia, ich obszary funkcjonalne zostały połączone gminą wiejską Zławieś Wielka,
  - Aleksandrowa Kujawskiego i Ciechocinka, ich obszary funkcjonalne zostały połączone gminą wiejską Aleksandrów Kujawski.

Ostateczne wyniki delimitacji przedstawiono na rys. 1.



Rys. 1. Miejskie obszary funkcjonalne w województwie kujawsko-pomorskim



Tabl. 2. Wykaz gmin wchodzących w skład miejskich obszarów funkcjonalnych

Główne miasto	Nazwa gminy	Typ		Powierzchnia (2012, w km <sup>2</sup> )	Liczba ludności (2012)	Wartości wskaźników (niespełnione minimalne kryteria oznaczone kolorem niebieskim)						L***	
		A*	B**			F1	F2	S1	S2	S3	M1		M2
Bydgoszcz	Bydgoszcz .....	R	m	176	361254	x	x	x	x	x	x	x	x
	Białe Błota .....	SZ	w	123	18693	143,43	30,56	x	167,39	79,01	213,53	423,85	7
	Dąbrowa Chełmińska	SZ	w	125	7926	139,60	13,14	96,18	87,51	70,45	78,21	183,72	7
	Dobrcz .....	SZ	w	130	10608	115,62	17,57	86,80	88,93	77,85	56,72	195,34	7
	Koronowo .....	SZ	m mw	28	11360	78,55	4,91	x	85,50	65,79	400,25	97,73	7
	Koronowo .....	SZ	w mw	384	12729	77,56	4,64	76,82	67,63	67,18	32,63	95,50	5
	Nowa Wieś Wielka	SZ	w	148	9557	122,01	14,30	x	121,70	68,12	114,39	210,62	7
	Osielsko .....	SZ	w	102	11970	141,36	35,81	x	180,08	121,53	182,82	592,28	7
	Sicienko .....	SZ	w	180	9702	129,30	13,79	93,04	98,62	81,60	42,91	183,02	6
	Solec Kujawski .....	SZ	m mw	19	15697	83,57	4,26	x	104,00	78,28	739,47	134,74	7
	Solec Kujawski .....	SZ	w mw	156	1108	67,68	4,54	x	95,61	40,94	30,09	101,09	5
	Nakło nad Notecią	SZ	m mw	11	19294	58,84	0,57	x	99,47	91,15	1181,86	45,76	5
	Nakło nad Notecią	SZ	w mw	176	13233	71,62	1,51	91,75	79,47	69,84	59,45	81,16	6
	Szubin .....	SZ	m mw	8	9487	63,53	1,47	x	91,92	82,90	827,09	123,28	6
	Szubin .....	SZ	w mw	324	14494	76,33	6,12	96,01	70,32	65,82	44,62	150,01	5
	Łabiszyn .....	SZ	m mw	3	4544	109,26	3,52	x	105,53	69,95	1068,72	64,53	6
	Łabiszyn .....	SZ	w mw	164	5248	71,73	8,62	79,02	69,48	49,16	30,76	92,28	4
	Łabiszyn .....	SZ	w mw	164	5248	71,73	8,62	79,02	69,48	49,16	30,76	92,28	4
	Pruszcz .....	SZ	w	142	9645	79,34	3,74	81,17	81,39	50,09	44,46	54,31	5
	Zławieś Wielka .....	SZ	w	178	12982	31,45	5,29	90,77	102,13	79,38	63,33	240,57	6

Oznaczenia:

\* typ A – typ w obrębie obszaru funkcjonalnego (R – rdzeń, SZ – strefa zewnętrzna); \*\* typ B – typ administracyjny gminy (m – miejska, w – wiejska, m mw – miasto w gminie miejsko-wiejskiej, w mw – obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej); \*\*\*L – liczba spełnionych minimalnych kryteriów.



Tabl. 2. Wykaz gmin wchodzących w skład miejskich obszarów funkcjonalnych (dok.)

Główne miasto	Nazwa gminy	Typ		Powierzchnia (2012, w km <sup>2</sup> )	Liczba ludności (2012)	Wartości wskaźników (niespełnione minimalne kryteria oznaczone kolorem niebieskim)						L***	
		A*	B**			F1	F2	S1	S2	S3	M1		M2
Toruń	Toruń .....	R	m	116	204299	x	x	x	x	x	x	x	x
	Lubicz .....	SZ	w	106	18940	135,59	12,72	104,71	111,22	64,12	142,97	200,03	7
	Łubianka .....	SZ	w	84	6496	79,02	15,38	83,67	79,14	59,52	51,27	108,02	7
	Łysomice .....	SZ	w	127	9272	113,47	9,61	93,23	109,44	60,57	60,38	175,17	7
	Obrowo .....	SZ	w	162	13672	121,58	24,83	93,41	102,04	66,19	88,78	351,80	7
	Wielka Nieszawka ...	SZ	w	216	4813	109,69	22,30	x	123,49	65,85	117,81	206,03	7
	Zławieś Wielka .....	SZ	w	178	12982	107,60	12,91	90,77	102,13	75,67	63,33	240,57	7
	Czernikowo .....	SZ		170	8912	79,81	4,27	84,58	74,70	36,02	64,87	85,76	5
	Kowalewo Pomorskie	SZ	m mw	4	4270	50,13	3,29	x	111,77	76,81	607,55	134,25	7
Kowalewo Pomorskie	SZ	w mw	137	7341	70,40	4,23	74,11	63,50	38,44	36,90	44,88	2	
Inowrocław	Inowrocław .....	R	m	30	75517	x	x	x	x	x	x	x	x
	Inowrocław .....	SZ	w	172	11440	96,17	12,59	82,79	97,48	62,98	43,24	93,02	6
Grudziądz	Grudziądz .....	R	m	58	97971	x	x	x	x	x	x	x	x
	Grudziądz .....	SZ	w	165	11930	98,00	17,52	88,72	98,71	78,67	62,22	212,63	7
	Dragacz .....	SZ	w	124	7158	72,85	7,51	84,14	107,18	56,52	61,72	52,93	6
Włocławek	Włocławek .....	R	m	84	115546	x	x	x	x	x	x	x	x
	Kowal .....	SZ	m	5	3538	70,27	4,51	x	115,04	95,89	476,51	102,43	6
	Brześć Kujawski .....	SZ	m mw	8	4768	94,79	4,61	x	84,66	78,27	430,57	80,15	6
	Brześć Kujawski .....	SZ	w mw	143	6850	86,95	7,43	72,79	67,40	86,15	37,31	92,34	4
	Fabianki .....	SZ	w	76	9646	110,33	13,38	94,26	105,09	80,31	104,99	225,07	7
	Kowal .....	SZ	w	115	3999	47,54	5,23	62,29	55,21	45,45	29,21	46,13	1
	Chocień .....	SZ	w	100	8101	56,53	3,20	75,30	63,60	78,64	54,13	34,57	5
	Lubanie .....	SZ	w	69	4705	114,08	3,20	82,46	73,24	72,27	56,20	58,12	5
	Włocławek .....	SZ	w	220	6917	94,69	12,06	84,37	84,48	79,51	50,72	167,65	7
Aleksandrów Kujawski	Aleksandrów Kujawski	R	m	7	12540	x	x	x	x	x	x	x	x
	Aleksandrów Kujawski	SZ	w	131	11576	65,78	4,69	90,26	81,01	55,98	68,92	133,47	7
Brodnica	Brodnica .....	R	m	23	28580	x	x	x	x	x	x	x	x
	Brodnica .....	SZ	w	127	7492	141,12	12,62	91,14	71,89	79,62	47,44	284,94	5
	Bartniczka .....	SZ	w	83	4697	118,70	0,85	80,23	61,49	33,94	42,86	55,41	2
	Górzno .....	SZ	m	4	1415	95,98	1,42	x	140,28	72,53	377,92	142,02	6
	Górzno .....	SZ	w	116	2588	61,64	2,34	65,37	63,34	35,50	30,24	66,19	1
	Zbiczno .....	SZ	w	134	4708	131,81	1,49	81,61	77,93	66,79	46,24	163,04	5
Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	R	m mw	11	19294	x	x	x	x	x	x	x	x
	Nakło nad Notecią	SZ	w mw	176	13233	63,12	6,66	91,75	79,47	76,62	59,45	81,16	7
Świecie	Świecie .....	R	m mw	12	26482	x	x	x	x	x	x	x	x
	Świecie .....	SZ	w mw	163	7851	112,31	15,49	86,42	81,10	54,46	42,13	147,29	6
Tuchola	Tuchola .....	R	m mw	18	13990	x	x	x	x	x	x	x	x
	Tuchola .....	SZ	w mw	222	6461	98,98	5,78	82,34	51,26	81,75	38,28	106,58	5
Ciechocinek	Ciechocinek .....	R	m	15	10791	x	x	x	x	x	x	x	x
	Aleksandrów Kujawski	SZ	w	131	11576	50,66	1,74	90,26	81,01	52,70	68,92	133,47	6
	Nieszawa .....	SZ	m	10	1993	52,39	2,50	x	92,32	101,70	156,64	81,00	6
	Raciążek .....	SZ	w	33	3170	110,36	1,56	x	67,19	69,62	67,10	127,83	5
Golub Dobrzyń	Golub Dobrzyń .....	R	m	8	13014	x	x	x	x	x	x	x	x
	Golub Dobrzyń .....	SZ	w	198	8405	60,76	9,63	73,00	75,49	64,04	40,84	128,17	5
Solec Kujawski	Solec Kujawski .....	R	m	19	15697	x	x	x	x	x	x	x	x
	Solec Kujawski .....	SZ	w	156	1108	91,16	3,63	x	95,61	52,30	30,09	101,09	6

Oznaczenia:

\* typ A – typ w obrębie obszaru funkcjonalnego (R – rdzeń, SZ – strefa zewnętrzna); \*\* typ B – typ administracyjny gminy (m – miejska, w – wiejska, m mw – miasto w gminie miejsko-wiejskiej, w mw – obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej); \*\*\*L – liczba spełnionych minimalnych kryteriów.

**Autorzy opracowania:** dr Wiesława Gierańczyk, Agata Kordowska  
– Referat Analiz i Badań Regionalnych; tel. 56 6117128

**Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa:** Marta Kobylecka, Rafał Lis, Paulina Olbryś  
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych – pod kierunkiem Małgorzaty Rybak

**Informatorium:** e-mail: [InformatoriumUSBGD@stat.gov.pl](mailto:InformatoriumUSBGD@stat.gov.pl), tel. 52 3669400